

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.948/2021/3.

A tanács tagjai: dr. Szabó Klára a tanács elnöke, dr. Parlagi Mátyás előadó bíró, dr. Harter Mária bíró

A felperes: Felperes1

A felperes pernyertessége érdekében beavatkozott: Beavatkozott

A felperes és a felperesi beavatkozó képviselője: dr. Szepesházi Péter ügyvéd (

Az alperes: Alperes1

Az alperes képviselője: ügyintéző: dr. Berki Ádám ügyvéd)

A per tárgya: megbízási díj

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes és felperesi beavatkozó

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.109/2021/6.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék 5.P.20.710/2020/23.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
 - Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
 - A le nem rótt 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.
- Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes mint bérbeadó és a felperes mint bérlő 1999. december 10-én bérleti szerződést kötöttek egymással. E szerint a felperes ügyvédi iroda céljára bérbe vette az alperes tulajdonában álló helyiséget (a továbbiakban: bérlemény). A szerződő felek megállapodtak abban, hogy a bérlő a bérleti díj és a fűtési költség fejében havonta nyolc alkalommal jogi tanácsadó tevékenységet végez a bérbeadónak, aki egyéb jogi szolgáltatást (pl. peres képviselet) külön megállapodás és díjazás fejében kérhet. A bérleti szerződést 2000.

január 4-én módosították azzal, hogy ha a bérbeadó bármely okból nem tart igényt a bérlő jogi tanácsadó tevékenységére, úgy a bérlő havi 50.000 forint bérleti díjat tartozik megfizetni.

[2] Az alperes mint megbízó és a felperes által képviselt ügyvédi iroda felperesi jogelőd, korábbi I. rendű felperes (a továbbiakban: felperes) mint megbízott 2000. április 1-jén megbízási szerződést kötöttek egymással. Ebben rögzítették, hogy a megbízott havonta nyolc alkalommal végez jogi tanácsadó tevékenységet az alperesnek havi 50.000 forint megbízási díj ellenében. A tanácsadást meghaladó jogi szolgáltatásra (pl. peres képviseletre) a megbízó külön megállapodás és külön díjazás fejében tarthat igényt.

[3] A bérleti szerződés 2. számú módosításaként megjelölt 2000. április 21-i okirat (a továbbiakban: 2. számú módosítás) szerint a korábban módosított bérleti szerződés és a megbízási szerződés alapján a felek a peres képviseletre külön megállapodást kötnek. Ennek kapcsán abban állapodnak meg, hogy a felperes kizárólag pernyertesség esetén, a jogerős bírósági ítéletet követően a pertárgy értékének 10%-át kitevő ügyvédi munkadíjat érvényesíthet. A bérlő jogosult a bérleményt a munkadíjak megfizetéséig birtokba tartani. Ha az alperes határidőben nem fizeti meg a munkadíjat, akkor a bérlő jogosult a bérleményre tulajdoni igényt érvényesíteni. Ha a munkadíjak összege meghaladja a bérlemény értékét, a bérlő köteles munkadíjként elfogadni a megjelölt két ingatlan tulajdonjogát.

[4] A felperes több bírósági eljárásban képviselte az alperest. A Fővárosi Bíróság számú ügyében (a továbbiakban: fővárosi per) a felperes mellett egy másik ügyvéd is eljár.

[5] 2008-ban az alperes jelezte, hogy a jövőben nem tart igényt a felperes ügyvédi tevékenységére. 2008. november 11-én a felperes a nála lévő iratanyagot átadta az alperesnek, köztük a vidéki bíróságokon folyt eljárások (a továbbiakban: vidéki perek) iratait. A felperes ezen a napon elismerte, hogy az alperes mint megbízó felé a havi 50.000 forint megbízási díjat tartalmazó megbízási szerződésből eredően nem áll fenn követelése. Az alperes 2009. szeptember 12-i levelével arról tájékoztatta a felperest, hogy megbízását nem kívánja megújítani, valamint a bérleti szerződés is lejár, ezért kérte a bérlemény kiürítését. A felperes 2009. december 1-jei levelében (a továbbiakban: írásbeli felszólítás) tudomásul vette a megbízás megszüntetését – ami már 2008. augusztus 14-én megtörtént – és a bérleti szerződés lejártát. Egyúttal bejelentette, hogy élni kíván az ügyvédi munkadíj iránti igényével, és a szerződésében foglaltak szerint, kizárólag a megnyert perek vonatkozásában, a pertárgyérték 10%-ának megfelelő ügyvédi munkadíjat kér összesen 220.000.000 forint + áfa összegben. Ha a megjelölt összeget határidőben nem kapja meg, úgy a bérleményt továbbra is birtokban tartja. Az alperes 2010. január 8-i levelével arról tájékoztatta a felperest, hogy követelésének nincs semmilyen jogalapja. Egyrészt a felek között nincs ilyen tartalmú megbízás, másrészt nincs tudomásuk arról, hogy az alperes 2,2 milliárd forint értékű pert nyert volna meg a felperes közreműködésével. Tájékoztatta a felperest, hogy a díjkövetelés és a bérleti szerződés között nincs kapcsolat.

A kereset és az alperes védekezése

[6] A felperes 220.000.000 forint + áfa ügyvédi munkadíj megfizetésére, valamint az ügyvédi iroda zavartalan működésének a biztosítására kérte kötelezni az alperest azzal, hogy ha az alperes nem fizeti meg a követelt összeget, úgy a bíróság a megjelölt ingatlanokat adja a tulajdonába.

[7] Indokolása szerint a 2. számú módosítás alapján jogosult a megnyert perek után a kereset szerinti igények érvényesítésére.

[8] Az alperes kérte a kereset elutasítását.

[9] Indokolásában vitatta a követelés jogalapját és összecszerűségét, a 2. számú módosítás létrejöttét és érvényességét, valamint a követelés elévülésére hivatkozott.

A rész-közbenső ítélet, a jogerős részítélet, a Kúria részítése, valamint az első- és a másodfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság rész-közbenső ítéletével megállapította, hogy a 2. számú módosítás érvényesen nem jött létre, a tulajdonjog megállapítására irányuló keresetet elutasította, valamint kötelezte az alperest 11.100.000 forint megfizetésére a felpereseknek egyetemlegesen.

[11] Indokolása szerint a 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás megszakította az elévülést. A pertárgyérték 10%-ának megfelelő megbízási díjat és a tulajdonjog átadását tartalmazó 2. számú módosításban rögzített szerződés akarategység hiányában nem jött létre. A felperes a fővárosi perben meghatalmazással rendelkezett, azzal kapcsolatban rendszeres megbeszéléseken vett részt, ugyanakkor a felek között nem volt díjmegállapodás. A fővárosi per pertárgyértéke, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) alapján az ügyvédi munkadíj 22.200.000 forint lenne, amit eltúlzottnak ítélt, ezért azt mérlegeléssel 50%-ra mérsékelte.

[12] A másodfokú bíróság jogerős részítéletével az elsőfokú bíróság rész-közbenső ítéletét – helyesen részítéletét – részben megváltoztatta, a korábbi I. rendű felperes keresetét elutasította, az alperes marasztalását 8.500.000 forintra leszállította, a fővárosi perrel kapcsolatos ügyvédi munkadíj iránti keresetet ezt meghaladóan elutasította, a 2. számú módosítás létre nem jöttét megállapító rendelkezést mellőzte, egyebekben azt helybenhagyta.

[13] Indokolása szerint a korábbi I. rendű felperes a perben érvényesített követelését a felperesre engedményezte, így anyagi jogosultsága megszűnt. A fővárosi perrel kapcsolatos díjkövetelés elévülésének kezdő időpontja a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 326. § (1) bekezdése alapján 2005. szeptember 9., ezért a 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás megszakította az elévülést. A követelés bíróság előtti érvényesítése 2010. szeptember 20-án megtörtént, így az nem évült el. A 2. számú módosítás érvényes létrejötte nem közbenső ítéletre tartozó jogkérdés, azt csak a részítélet indokolásának kell tartalmaznia. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a 2. számú módosítás nem jött létre, így a tulajdonjog megállapítására irányuló keresetet el kellett utasítani. A fővárosi perben a felperes ügyvédi meghatalmazással rendelkezett, de írásbeli megbízási szerződést nem tudott csatolni. A megbízási szerződés így létrejött, de annak tartalmát a felperesnek kellett bizonyítania. A díjmegállapodás tartalmának ismerete hiányában a megbízottat a kifejtett tevékenységgel arányos díj illeti meg. Az IM rendelet a peres felek viszonyában nem alkalmazható. A másik ügyvéd részére kifizetett díjjal megegyező összeget tartotta arányosnak a ténylegesen elvégzett tevékenységgel.

[14] A Kúria részítéletével a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta.

[15] Indokolása szerint nem volt helye közbenső ítélet meghozatalának a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 213. § (3) bekezdése alapján. A felülvizsgálat korlátaira tekintettel a 2. számú módosítás létrejöttét, a megbízási díj összecszerűségét és a követelés elévülését érdemben nem vizsgálta. Egyetértett ugyanakkor a jogerős részítéletnek azzal a következtetésével, hogy a pernyertes fél és az őt képviselő ügyvéd jogviszonyában az IM rendelet nem alkalmazandó.

[16] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[17] A felperes 2020. október 7-i beadványában (a továbbiakban: végleges kereset) megjelölt vidéki perek alapján érvényesített díjigények elévülési idejét külön-külön vizsgálta. A 2., 3. és 4. pontokban megjelölt ügyekkel kapcsolatban a felperesnek a végleges kereset előterjesztéséig nem volt konkrét követelése. Az 1. és 5. pontokban megjelölt ügyek esetén a 2016. november 30-án benyújtott iratban érvényesített először igényt az ügyszám és azösszagszerűség feltüntetésével.

[18] Az 1. pontban megjelölt követelés 2010. december 15-én, az 5. pontban megjelölt követelés 2013. augusztus 30-án elévült, ezért ezekkel kapcsolatban a 2016. november 30-i kereset elkészett. A 2., 3. és 4. pontokban megjelölt követelések 2013. május 1-jén, 2012. január 20-án és 2013. január 2-án elévültek, így a végleges kereset elkészett.

[19] A felperes az első keresetet 2010. szeptember 20-án terjesztette elő, de ebben nem szerepeltek a perek és a megbízási összegek konkrét megjelölései. Maga a felperesi képviselő is úgy nyilatkozott, hogy a kereseti követelésből 200.000.000 forint + áfa volt a fővárosi per díja, míg a vidéki perekre azért jelölt meg 20.000.000 forint + áfa összeget, mert nem tudta, hogy milyen ügyek után, mekkora összegű díjra tarthat igényt. A 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás sem tartalmazott semmilyen konkrétumot: milyen perek alapján, miért a megjelölt összegre tart igényt; nem tartalmazta az ügyek és a kért ügyvédi munkadíjakösszagszerűségének a megjelölését, így nem volt alkalmas az elévülés megszakítására. A felperes is elismerte, a végleges kereset előtt nem tudta, hogy milyen peres eljárások alapján, mekkora összegű ügyvédi munkadíjra tart igényt. A 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás és a 2010. szeptember 20-i kereset ezért nem szakította meg az elévülést, amellyel kapcsolatban kommentárta és közzétett határozatokra is hivatkozott. A felperes keresetét így elévülés miatt elutasította.

[20] A felperes és a felperesi beavatkozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[21] Indokolása szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és abból helyes jogi következtetést vont le. A fellebbezésre figyelemmel kiemelte, a 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás alapján az alperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a felperes képviselével eljárva mely perekben lett pernyertes, ezért számára egyértelműen beazonosítható volt az írásbeli felszólításban foglalt követelés. A felperes a fővárosi per alapján 200.000.000 forint + áfa, a vidéki perek alapján 20.000.000 forint + áfa díjigényt érvényesített, de sem az írásbeli felszólításban, sem a végleges keresetet megelőző beadványaiban a vidéki pereket és az azok után járó díjigényt külön-külön ügyszámra hivatkozással,összagszerűen nem jelölte meg. A felperes maga is azt adta elő, hogy a vidéki perek vonatkozásában – a szükséges adatok hiányában – a végleges keresetet megelőzően nem tudta megjelölni konkrét igényét, majd végleges keresetében azt több mint 40.000.000 forintban terjesztette elő. A végleges keresetig a bíróságnak és az alperesnek is arról volt ismerete, hogy a korábban megjelölt 20.000.000 forint + áfa összegű díjköveteléssel a felperes a vidéki perekkel kapcsolatos teljes díjigényét érvényesíti. A korábbi másodfokú eljárás során a másodfokú bíróság is csak azzal az adattal rendelkezett, hogy a felperesnek a fővárosi perrel kapcsolatban milyen összegű igénye van, valamint a részítélettel el nem bíralt követelés az összes vidéki peres képviselettel összefüggő teljes igény. A részítéletet követően vált nyilvánvalóvá, hogy a végleges kereset nem áll összhangban az írásbeli felszólításban foglaltakkal, mert a végleges kereset összege nem 20.000.000 forint + áfa, hanem annak több, mint a duplája. Az írásbeli felszólításban megjelölt összeg ezért csak egy részét tette ki az alperessel szemben támasztott díjigénynek. A részösszeg ügyenkénti meghatározásának hiányában ugyanakkor nem lehet beazonosítani, hogy a teljes, 43.027.638 forint követelésnek mely vidéki perekhez kapcsolódó részére vonatkozott az írásbeli felszólítás. A követelés

beazonosíthatóságának hiányában ezért az írásbeli felszólítás nem lehetett alkalmas az elévülés megszakítására.

[22] Az újabb peradatra figyelemmel helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a végleges keresetben megjelölt mindegyik peres eljárás vonatkozásában külön-külön vizsgálta a követelés elévülését, majd a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az írásbeli felszólítás a vidéki perek vonatkozásában nem szakította meg az elévülést. A másodfokú bíróság kizárólag ezen új körülményre figyelemmel a jogerős részítéletben az elévülés megszakadásával kapcsolatban kifejtett álláspontját a vidéki perek tekintetében nem tartotta fenn, így az abban foglalt elévülésre vonatkozó megállapítás e körben nem minősül ítélt dolognak.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[23] A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és új határozat hozatalával a kereset teljesítését. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a régi Pp. 229. § (1) bekezdését és a régi Ptk. 327. § (1) bekezdését.

[24] Indokolásuk szerint korábbi előadásaikat fenntartják, mert azok megerősítik a felülvizsgálati indokokat. A régi Pp. 229. § (1) bekezdésének a megsértése körében arra hivatkoztak, hogy a BH2002. 235. számú határozat, valamint az ahhoz kapcsolódó kúriai határozatok (Pfv.20094/2013/4., Kfv.35.46/2011/8., Gfv.VII.30.059/2013., Pfv.III.20.603/2013.) alapján nemcsak a rendelkező részhez, hanem az indokoláshoz is anyagi jogerőhatás fűződik. A jogerős ítélet figyelmen kívül hagyta a jogerős részítélet elévüléssel kapcsolatos döntését. Az írásbeli felszólítás szövegezése egységesen vonatkozott a fővárosi perre és a vidéki perekre is, így a jogerős részítéletben a fővárosi perrel kapcsolatban kifejtett, az elévülés megszakítására vonatkozó álláspont irányadó a vidéki perekre is. Ha az írásbeli felszólítás megfogalmazása alkalmas volt a fővárosi perből eredő díjkövetelés elévülésének a megszakítására, úgy erre alkalmasnak kell lennie a vidéki perek vonatkozásában is. A tényállás és a felek megegyeznek a jogerős részítélettel elbírált keresetrész és a jogerős ítélettel elbírált kereset vonatkozásában, így a jogerős részítéletben írtak ítélt dolognak minősülnek, ezért már nem bírálhatók felül, és nem is vizsgálhatók.

[25] A régi Ptk. 327. § (1) bekezdésének a megsértése körében arra hivatkoztak, hogy a 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás megszakította az elévülést. 2008. november 11-én átadta az iratokat az alperesnek, aki ezt követően 12 évig külön kérésre sem volt hajlandó becsatolni a peres ügyszámokat. Ilyen körülmények között elévülésről, be nem azonosíthatóságról nem lehet szó. A GKT 72/1973. számú állásfoglaláson alapuló kúriai gyakorlat (BH+ 2013.7. 304., Pfv.20704/2013/4.) alapján arra hivatkoztak, hogy a felszólítás alkalmas az elévülés megszakítására, ha abból a követelés kötelezettje felismerheti magát a követelést. Az összeg helyes megjelölése nem szükséges az elévülés megszakításához. Az alperes pontosan tudta, hogy ő mit követel a vidéki perek ügyvédi munkadíjával kapcsolatban. Nem a követelés precíz, minden elemében alapos megjelölése szükséges az írásbeli felszólítással kapcsolatban, hanem a követelés felismerhetősége. A bírói gyakorlat ezzel kapcsolatban nem szigorú. Nemcsak az írásbeli felszólítás tartalmát, hanem annak körülményeit is vizsgálni kell. A nem kellő pontossággal ismert követelés esetén is meg lehet szakítani az elévülést. Az alperes a 2008-ban átvett iratok alapján csak 2020 szeptemberében bocsátotta rendelkezésre a vidéki perek ügyszámait. Az alperes által a bérleti díj megfizetése iránt indított fordított felállású perben is volt beszámítási szándék az ügyvédi díjakkal kapcsolatban, ezért kérték e per iratainak a beszerzését. Az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a jelen per egyik tárgyalási jegyzőkönyvének tartalmát is, ahol az összes perre vonatkozóan tette meg az írásbeli felszólításnak is beillő, az elévülés megszakítására alkalmas nyilatkozatát. Az írásbeli felszólítás a teljes követelésre irányult, így nem lehet jelentőséget

tulajdonítani annak, hogy önhibáján kívül nem tudta a pontosösszegezését korábban megjelölni. A gyakorlat alapján elegendő, ha a felszólítás olyan adatokat tartalmaz, amelyek alapján a kötelezett a vele szemben támasztott követelést azonosítani tudja. Az írásbeli felszólítás alkalmas az elévülés megszakítására, ha az abban közölt adatok alapján a kötelezett meg tudja állapítani, hogy milyen jogviszonyból, illetve tényállásból származó, milyen követelésről van szó. Nincs szükség a jog vagy a követelés összegeinek a pontos megjelölésére.

[26] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását. Indokolása szerint a jogerős ítélet megfelel a jogszabályoknak.

A Kúria döntése és jogi indokai

[27] A régi Pp. 272. § (2) bekezdése és a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[28] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyt konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A 3. ponthoz fűzött indokolás szerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. A 4. ponthoz fűzött indokolás szerint érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.

[29] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül, valamint érdemben csak azokat a hivatkozásokat vizsgálhatta, amelyek tartalmazzák a megsértett jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés körülírását is.

[30] A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmükben úgy nyilatkoztak, hogy korábbi előadásaikat fenntartják, mert azok a felülvizsgálati kérelem indokait erősítik. A Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi nyilatkozatokra történő utalás (Kúria Pfv.V.20.301/2015/6., megjelent BH2015. 307.; BH2009. 122., BH1998. 558., BH1995. 99.). A Kúria ezért ezeket a hivatkozásokat – mivel a korábbi nyilatkozatok nem a jogerős ítélet jogszabálysértésére vonatkoznak – érdemben nem vizsgálhatta. A Kúria így csak a felülvizsgálati kérelemben ténylegesen előadottakat vehette figyelembe.

[31] A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmükben kérték a bérleti díj iránti fordított felállású per iratainak a beszerzését. A régi Pp. 275. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban – annak rendkívüli perorvoslati jellege miatt – nincs helye bizonyítás felvételének (Kúria Kfv.V.35.474/2011/7., megjelent BH2012. 179.). A Kúria ezért ezt az indítványt nem teljesíthette.

[32] A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmükben a per egyik tárgyalási jegyzőkönyvében tett nyilatkozatra is hivatkoztak azzal, hogy az megszakította az elévülést. A felülvizsgálat a fellebbezés alapján meghozott jogerős ítélet jogkérdésben állított hibájának az orvoslására szolgáló rendkívüli perorvoslat. A Kúria következetes gyakorlata szerint a jogerős ítélet csak olyan kérdésben, olyan jogi állásponttal összefüggésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH1995. 163.; BH1996. 372.; Kúria Pfv.V.20.797/2016/11., megjelent: BH2017. 232.). A felülvizsgálati kérelmet nem lehet olyan új körülményre alapítani, amelyre a fél az első- és a másodfokú eljárás során nem hivatkozott (EBH2002. 653.). A másodfokú bíróság jogerős ítéletével – a felek nyilatkozatai alapján – azt a kérdést bírálta el, hogy a vidéki perek díjkövetelése vonatkozásában a 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás, valamint a 2010. szeptember 20-i és a 2016. november 30-i igényérvényesítés megszakította-e az elévülést. A felperes és a felperesi beavatkozó fellebbezésükben nem hivatkoztak arra, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt tárgyalási nyilatkozat megszakította az elévülést. A Kúria ezért ezt a hivatkozást érdemben nem vizsgálhatta.

[33] Mindezekre figyelemmel a felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának két kérdésben kellett állást foglalnia. Egyrészt abban, hogy a jogerős részítélet anyagi jogereje miatt a jogerős ítélet elévüléssel kapcsolatos következtetései sértik-e a régi Pp. 229. § (1) bekezdését. Másrészt abban, hogy a 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás megszakította-e az elévülést a vidéki perekből eredő díjkövetelések vonatkozásában.

[34] A régi Pp. 213. § (2) bekezdése alapján részítélettel az egyes kereseti kérelmek felől vagy a kereseti kérelem önállóan elbírálható egyes részei felől lehet határozni azzal, hogy a részítélet a később hozott ítélettel a beszámítási kifogásra, illetve a viszontkeresetre vonatkozó tárgyalás eredményéhez képest hatályon kívül helyezhető, vagy megfelelően módosítható. Speciális rendelkezés hiányában a részítélet az ítéletre vonatkozó általános szabályok szerint emelkedik jogerőre {Kúria Pfv.V.21.356/2019/8. [46]}. A jogerős részítélet jogereje és a később hozott ítélettel való viszonya körében a Kúria gyakorlata abban összegezhető, hogy a jogerős részítélet anyagi jogereje csak az abban elbírált joghoz és az ahhoz kapcsolódó tényalaphoz fűződik (Kúria Pfv.VI.20.881/2018/7., Pfv.V.21.356/2019/8.), ugyanakkor a később hozott ítélet – a beszámítási kifogás és a viszontkereset további tárgyalása kivételével – nem érintheti a jogerős részítélettel érdemben elbírált kérdéseket (Kúria Pfv.V.21.222/2014/4., Pfv.V.21.356/2019/8.).

[35] A jelen ügyben a másodfokú bíróság jogerős részítéletével a fővárosi perrel kapcsolatos díjkövetelést bírálta el, a vidéki perekkel összefüggő díjkövetelésről nem határozott. A jogerős részítélet a fővárosi perrel kapcsolatos díjkövetelés esedékességét – e követelés elévülésének a kezdő időpontját – határozta meg, és ehhez képest vizsgálta, hogy a 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás megszakította-e ennek a követelésnek az elévülését. A folytatódó eljárásban előterjesztett végleges keresettel a felperes szintén megbízási díj teljesítésének a követelésére vonatkozó jogát érvényesítette. Az erre vonatkozó igény támasztására őt a régi Ptk. 478. § (1) bekezdése jogosítja fel, amely egyben meghatározza az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket is. E szerint a megbízó díj fizetésére köteles, kivéve ha az ügy természetéből, illetőleg a felek közötti viszonyból arra lehet következtetni, hogy a megbízott az ügy ellátását ingyenesen vállalta. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy a megbízott által vállalt ügy ellátásáért – főszabály szerint – díj jár, tehát a megbízási szerződés [rég Ptk. 474. § (1) bekezdés] alapján létrejött megbízási jogviszonyban kifejtett tevékenység ellentételezése a megbízási díj. Mindezek összhangban állnak a végleges keresetben hivatkozott, az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 9. §-ával és a 23. § (1)-(2)

bekezdésével is. A felperes megbízási díj követelésére vonatkozó alanyi jogát ezért a konkrét megbízási szerződés, valamint az ebben foglalt díjmegállapodás keletkezteti. Adott esetben a jogerős részítélet szerint a 2. számú módosítás nem jött létre, így az abban foglaltakra nem alapítható díjigény. A 2000. április 1-jén megkötött megbízási szerződés a vidéki perekkel összefüggésben nem tartalmaz konkrét megállapodást, az esetleges peres képviselettel kapcsolatos díjazást külön megállapodáshoz köti. E körülmények alapján a végleges kereset tényalapját a vidéki perekre vonatkozó külön megállapodások jelentik. A folytatódó per tárgya tehát e külön megállapodások teljesítése, a felülvizsgálattal érintett releváns kérdés pedig az e külön megállapodások alapján fennálló felperesi követelések elévülése.

[36] A régi Ptk. szabályozása alapján az elévülést követelésenként kell vizsgálni: az elévülés – a főköveteléstől függő mellékkövetelések kivételével – csak az adott követelésre vonatkozik (rég Ptk. 324. §), annak esedékessé válásakor kezdődik [rég Ptk. 326. § (1) bekezdés]; joghatása, hogy az elévült követelést nem lehet bírósági úton érvényesíteni [rég Ptk. 325. § (1) bekezdés]. A felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott következetes kúriai gyakorlat alapjául szolgáló BH2002. 235. számú határozat a keresettel érvényesített jogról való döntés alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések, így a felek közötti jogviszony minősítése tekintetében mondja ki az eltérés tilalmát és azok vitathatatlanágát. A jogerős részítélet a fővárosi pert és az arra vonatkozó egyedi megbízási szerződést tekintette a felperes által kifejtett tevékenységgel arányos díj megítélése szempontjából jelentős ténynek: vagyis a jogerős részítéleti döntés alapjául szolgáló releváns tény a fővárosi per vitelére létrejött megbízási jogviszony volt. Bár a jogerős ítélet [10] bekezdése szerint a másodfokú bíróság a jogerős részítéletben az elévülés megszakításával kapcsolatban kifejtett álláspontját a vidéki perek vonatkozásában nem tartotta fenn, de ez nem is volt lehetséges, mert a jogerős részítélet kizárólag a fővárosi perrel kapcsolatos díj követelés elbírálására vonatkozott. A felülvizsgálható jogerős ítélet ezzel szemben a vidéki pereket és az ezekkel összefüggésben a felek által kötött külön megállapodásokat tekintette olyan tényeknek, amelyek a végleges keresetet megalapozhatják. Így a jogerős részítéletbe és a jogerős ítéletbe foglalt döntés nem azonos tényeken alapult. A tényalap azonossága viszont előfeltétele a jog azonosságának, mert a jog csak az alapjául felhozott tényekkel való kapcsolatában eredményez anyagi jogerőt. Ennek megfelelően a jogerős részítélettel elbíralt jog a fővárosi perrel kapcsolatos, míg a jogerős ítélettel elbíralt jog a vidéki perekkel kapcsolatos ügyvédi munkadíj követeléséhez való jog volt. A jogerős ítélet felülvizsgálattal nem támadott következtetése szerint ezek a megbízási díjak különböző időpontokban váltak esedékessé, így az eltérő követelések elévülésének kezdő időpontját és az elévülés megszakítását is külön-külön kell vizsgálni. A jogerős részítélet anyagi jogereje ezért nem zárta ki a vidéki perekkel kapcsolatos ügyvédi munkadíj iránti követelések elévülésének elbírálási lehetőségét.

[37] Nem vonható le ettől eltérő következtetés a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai határozatokból sem. A kifejtettekből éppen az következik, hogy a Kúria e perben is a rendelkező rész és az indoklás egységes értelmezésével határozta meg, hogy a korábbi jogerős részítélet miről döntött véglegesen (Kúria Pfv.III.20.094/2013/4.), valamint a jogerős részítélet és a jogerős ítélet rendelkező részének valódi tartalmát e határozatok indoklási részében foglaltak alapján határozta meg (Kúria Gfv.VII.30.059/2013/5.). A felperes által a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Pfv.III.20.603/2013/5. számú határozat a közbenső ítélethez fűződő anyagi jogerő értelmezésére irányult, de a jelen perben a másodfokú bíróság részítéletet hozott, így a két ügy összehasonlíthatóságának hiányában abból nem vonható le megalapozott jogi következtetés erre a perre. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott közigazgatási ügyben hozott kúriai határozat ügyszáma beazonosíthatatlan (Kfv.35.46/2011/8.).

[38] Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet nem sérti a régi Pp. 229. § (1) bekezdését. A vidéki perekből eredő díjkövetelések elévülésének megszakításával kapcsolatos jogi következtetés érdemi helyessége pedig az anyagi jog megsértése körében vizsgálható.

[39] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának nem abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy volt-e olyan menthető ok (pl. a perek ügyszámai ismeretének a hiánya), amely miatt a felperes korábban nem tudta érvényesíteni a vidéki perekkel kapcsolatos díjköveteléseit [rég Ptk. 326. § (2) bekezdés], hanem abban, hogy a 2009. december 1-jei írásbeli felszólítás megszakította-e ezeknek a követeléseknek az elévülését [rég Ptk. 327. § (1) bekezdés]. A jogerős részítélet szerint az írásbeli felszólítás alkalmas volt a fővárosi perrel kapcsolatos díjkövetelés elévülésének a megszakítására, amit a Kúria részítéletével érdemben nem bíralt felül, és annak érdemi helyességét a jelen eljárásban sem vizsgálhatja. A másodfokú bíróság ugyanakkor jogerős ítéletében arra a következtetésre jutott, hogy az írásbeli felszólítás a vidéki perekre csak 20.000.000 forint + áfa összeg teljesítésére való felhívást tartalmazott az egyes követelések pontos megjelölése nélkül. Ekkor maga a felperes sem tudta az egyes követeléseit pontosan megjelölni, végleges keresetében viszont ennek több, mint a dupláját követelte. Az írásbeli felszólítással érintett követelések pontos megjelölése hiányában az írásbeli felszólítás nem alkalmas a követelések beazonosítására, ezért nem szakította meg az elévülést. A felülvizsgálati kérelem ezt a jogi következtetést támadta a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésére vonatkozó kúriai gyakorlat alapján.

[40] A régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás megszakítja az elévülést, de a törvény nem szabályozza az írásbeli felszólítás tartalmi követelményeit. A bírósági gyakorlat alapjául szolgáló GKT 72/1973. számú állásfoglalás szerint elegendő, ha a felszólítás olyan adatokat tartalmaz, amelyek alapján a kötelezett azonosítani tudja a vele szemben támasztott követelést: meg tudja állapítani, hogy milyen jogviszonyból, illetve tényállásból származó, milyen követelésről van szó; nincs szükség a jog szabatos meghatározására, valamint a követelés összegének pontos megjelölésére (BH1978. 530.). Az írásbeli felszólítás akkor is megszakítja az elévülést, ha a jogosult abban tévedésből nem helyes jogra hivatkozik (BH1988. 456.). Az írásbeli felszólítás alkalmas az elévülés megszakítására, ha a kötelezett tisztában van azzal, hogy a jogosult mi miatt, milyen igényt kíván vele szemben érvényesíteni (Kúria Mfv.II.10.716/2011/4., megjelent BH+ 2013.7. 304.). Az írásbeli felszólítás minimális tartalmi kelléke a követelést megalapozó tényállás és az alapul szolgáló jogviszony megjelölése, valamint a jogosult azon akaratának kifejezésre juttatása, hogy követelését érvényesíteni kívánja (Kúria Pfv.III.20.039/2012/3., megjelent BH2014. 106.; Kúria Pfv.III.20.655/2019/6.). Az írásbeli felszólítás megszakítja az elévülést, ha a kötelezett írásban értesül arról, hogy a jogosult igényt tart követelése kiegyenlítésére, azt érvényesíteni kívánja, és a kötelezett azonosítani tudja a vele szemben támasztott követelést (Kúria Pfv.V.21.052/2017/5., Pfv.V.20.330/2015/4.). Az elévülés megszakítására az olyan írásbeli felszólítás alkalmas, amely kellően konkrét és egyértelműen beazonosítható módon tartalmazza az érvényesíteni kívánt igényt, nem csak általánosságban, figyelemmel arra is, hogy az írásbeli felszólítás időpontjában a jogosultnak milyen adatok álltak rendelkezésére {Kúria Pfv.V.20.162/2018/4. [37]}. Az írásbeli felszólítás alapján beazonosíthatónak kell lennie a felek közötti jogviszonynak, az abból eredeztetett fizetési kötelezettségnek és annak felszólításkoriösszegezésének, valamint egyértelmű akaratkifejezést kell tartalmaznia az igény érvényesítésére (Kúria Pfv.V.20.216/2021/4.).

[41] A régi Ptk. fentiek szerint ismertetett szabályozása alapján több követelés esetén követelésenként kell vizsgálni az elévülést, így annak megszakítását is. A régi Ptk. 327. § (1) bekezdése és az ahhoz kapcsolódó kúriai gyakorlat alapján az írásbeli felszólítás akkor

szakítja meg az elévülést, ha az a hatályosulás időpontjában alkalmas arra, hogy a kötelezett a vele szembeni követelést azonosítani tudja. Ehhez nem kell tartalmaznia sem a követelés alapjául szolgáló anyagi jog pontos megjelölését, sem a követelés pontos összegét, de az alapul szolgáló jogviszonyt és a követelés alapjául szolgáló tényeket olyan mértékben fel kell tüntetnie, hogy a kötelezett azonosítani tudja, a jogosult milyen tények alapján, milyen követelést akar vele szemben érvényesíteni. Több követelés esetén az egyes követeléseknek is beazonosíthatóknak kell lenniük, nem elég azokra összességében és általánosságban utalni. Az elévülés megszakításáról az írásbeli felszólítás közlésének időpontjára vonatkozóan kell állást foglalni, amit nem befolyásol a perben utóbb tett nyilatkozat.

[42] A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmükben tévesen hivatkoztak arra, hogy a megnyert perek munkadíjának követelésére irányuló írásbeli felszólításból – az egyedi körülményekre is figyelemmel – az alperes mint kötelezett számára a követelés felismerhető volt. A felperes díjkövetelését a felszólítás hatályosulásakor a 2. számú módosításra alapította, de írásbeli felszólításában sem ezt, sem az ennek alapjául szolgáló tényeket nem tüntette fel. Kizárólag a megnyert perek vonatkozásában érvényesített díjigényt, de sem ezeket, sem az ezek beazonosításához szükséges tényeket nem tüntette fel annak ellenére, hogy 2008. november 11-ig ezeknek az iratai az ő birtokában voltak és – írásbeli felszólítása szerint – a megbízás megszüntetéséről már 2008. augusztus 14-én értesült. Több követelés esetén az írásbeli felszólításnak minden egyes követelés teljesítésére kell irányulnia. A már kifejtettek szerint a létre nem jött 2. számú módosítás és a vidéki perekre vonatkozó kifejezett megállapodást nem tartalmazó, 2000. április 1-jén megkötött megbízási szerződés alapján a felek között nem volt a végleges keresettel érvényesített díjigényt megalapozó jogviszony. Ez csak az egyes perekre kötött külön megállapodások alapján jöhetett létre: emiatt a felperes követelése a vidéki megnyert perek esetében nem tekinthető egységesnek. Mivel minden egyedi megállapodással önálló jogviszony jött létre, azokból eredően a felperest külön-külön érvényesíthető követelések illethették meg. Az írásbeli felszólításnak ezért minden vidéki perrel összefüggő külön megállapodásra (mint az adott jogviszonyt megalapozó tényre), és – egyenként megjelölve – minden jogviszonyból eredő követelésre ki kellett volna terjednie ahhoz, hogy az alperes fizetési kötelezettsége beazonosítható legyen. A vidéki perekből eredő díjkövetelések beazonosításához szükséges adatok feltüntetése hiányában a megnyert perek pertárgyértéke 10%-aként 220.000.000 forint + áfa összegben megjelölt ügyvédi munkadíjra hivatkozással megküldött írásbeli felszólítás nem volt alkalmas a követelések elévülésének a megszakítására. A jogerős ítélet ezzel megegyező álláspontja nem sérti a régi Ptk. 327. § (1) bekezdését. A másodfokú bíróság nem tért el a Kúria Pfv.V.20.704/2013/4. számú határozatától sem, mert a követelés azonosítására szolgáló adatokat a kötelezett szempontjából vizsgálta. A jelen ügyben az alperes az írásbeli felszólításra adott válaszában éppen a követelések beazonosíthatóságát vitatta.

[43] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[44] A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, de az alperesnek a beavatkozással nem merült fel költségtöbblete, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése és a 83. § (1) bekezdése alapján a felperest kellett kötelezni a felülvizsgálati ellenkérelmet előterjesztő alperes ügyvédi képviselettel felmerült felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. A Kúria ennek összegét az IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és a 3. § (5)-(6) bekezdése alapján határozta meg. Ennek során figyelemmel volt a felülvizsgálati tárgyaláson szóban

előterjesztett felülvizsgálati ellenkérelemmel összefüggésben ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységre.

[45] A felperes és a felperesi beavatkozó teljes személyes költségmentességére figyelemmel meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése értelmében alkalmazandó, a költségmentesség bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és a 14. §-a alapján.

[46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a felperes és a felperesi beavatkozó régi Pp. 274. § (2) bekezdésén alapuló kérelmére.

[47] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2022. június 23.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Parlagi Mátyás s.k. előadó bíró, Dr. Harter Mária s.k. bíró